

Riigikogu kultuurikomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Teie 08.10.2018

Meie 30.10.2018 nr 4/303

Arvamuse esitamine kutseõppeasutuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 704 SE kohta

Lugupeetud Aadu Must!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) pöördub Riigikogu kultuurikomisjoni poole seoses kutseõppeasutuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 704 SE (edaspidi: Eelnõu). Kaubanduskodale valmistavad muret Eelnõus sisalduvad sätted seoses tulemusrahastamisega ning riikliku koolitustellimuse kaotamisega. Järgnevalt selgitame lähemalt oma seisukohti ning teeme ettepaneku Eelnõu muutmiseks.

1. Tulemusrahastamine

Kehtivas seaduses ega Eelnõus ei ole kirjas, kui suure osa kutsekoolide rahastamisest moodustab tulemusrahastamine. Eelnõu § 1 punkti 53 kohaselt on baasrahastamise ja tulemusrahastamise suhe vähemalt 80 protsenti baasrahastamine ja kuni 20 protsenti tulemusrahastamine. See tähendab, et kui tulemusrahastamise osakaal on näiteks 1 protsent, siis sellega on Eelnõus sisalduv nõue täidetud, kuid nii väike tulemusrahastamise osakaal ei avalda kutsekoolidele soovitud mõju.

Selleks, et tulemusrahastamine muutuks realselt üheks osaks kutsekoolide rahastamismudeliks ning riik näeks selleks ette vahendeid riigieelarves, tuleb Eelnõus sätestada, kui suur peab olema minimaalselt tulemusrahastamise osakaal. Kui seaduses puudub selline põhimõte, siis näeme reaalse ohuna, et riik eraldab tulemusrahastamise jaoks liiga vähe raha ning tulemusrahastamine ei hakka soovitud mõju kutsekoolidele avaldama.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku lisada Eelnõusse põhimõte, et tulemusrahastamine moodustab vähemalt 20 protsenti kutsekoolide rahastamisest. Selleks tuleb muuta Eelnõu §1 punkti 53 sõnastust selliselt, et kutseõppeasutuse seaduse § 47 lg 5 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Tegevustoetuse komponendid on baasrahastamine, tulemusrahastamine ja kättesaadavuse tagamine. Baasrahastamise ja tulemusrahastamise komponentide suhe on kuni 80 protsenti baasrahastamine ja vähemalt 20 protsenti tulemusrahastamine.“

Tulemusrahastamine ei tohi toimuda kutsekoolide baasrahastamise vähendamise arvelt, vaid riik peab eraldama tulemusrahastamise jaoks täiendavaid vahendeid. Seega peab toimuma kvantitatiivne hüpe kutsekoolide rahastamises, et oleks võimalik

katta tulemusrahastamise komponenti. Kui riigil ei ole hetkel piisavalt rahalisi vahendeid tulemusrahastamiseks, siis võib üleminek tulemusrahastamisele toimuda üleminekuperioodi jooksul. Näiteks esimesel aastal võib tulemusrahastamise osakaal olla 5 protsenti, teisel aastal 10 protsenti ning neljandal aastal vähemalt 20 protsenti. Selline üleminekuperiood tuleb lisada ka Eelnõusse, kui riigil ei ole koheselt rahalisi vahendeid tulemusrahastamisega kaasnevate kulude katmiseks.

2. Riikliku koolitustellimuse kaotamine

Eelnõuga kaotatakse riiklik koolitustellimus ning see asendatakse riigi poolt eraldatava tegevustoetusega. Seletuskirja järgi on muudatuse ajendiks riiklikul koolitustellimusel põhineva süsteemi jäikus. Eelnõu koostajate hinnangul on riigi tellitavad koolituskohad õppekavarühmiti muutumas takistuseks koolide võimekusele reageerida kiirelt tööjõuturu koolitusvajadusele.

Kaubanduskojani ei ole jõudnud ettevõtjate massilist negatiivset tagasisidet tänase riikliku koolitustellimuse kohta. Mõni ettevõtja võib soovida suurendada või vähendada teatud õppekavarühmas koolitustellimust, kuid tervikuna süsteem toimib ning vastab üldjoontes tööturu vajadustele. Pigem on täna ettevõtjate jaoks probleemiks see, et õppekavasid ei saa või ei taheta piisavalt kiiresti ja paindlikult muuta, et need vastaksid tööturu vajadustele.

Riikliku koolitustellimuse kaotamisega läheb vastutus koolitustellimuse eest riigilt koolile. Kaubanduskoja hinnangul võib selle muudatuse tagajärjena tekkida olukord, kus kutsekool võtab koolituskohtade loomisel arvesse õpilaste soove, kuid üleriigiline tööturuvajadusega arvestamine jääb tagaplaanile. Esineb risk, et tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA raportite ettepanekuid ei võeta koolide poolt arvesse koolituskohtade loomisel. Eelnõuga kavandatava muudatuse tulemusena võivad kutsekoolid vähendada koolituskohti nendes õppekavarühmades, mis ei ole õppijate jaoks populaarsed, kuid tööturu jaoks väga vajalikud, ja suurendavad koolituskohti nendes õppekavarühmades, mille vastu on juba täna õppijatel keskmisest suurem huvi. Selle tulemusena võivad kutsekoolide lõpetajad omandada eriala, mida tööturg ei vaja nii suures mahus. Samas lõpetajate arv erialadel, mida tööturg vajab senisest rohkem, võib jääda tööturuvajadusest väiksemaks.

Kutsekool ei kata Eestis reeglina vaid piirkondlikku koolitusvajadust, vaid kogu ühiskonna koolitusvajadust. Seega tuleb riigil tagada, et lisaks piirkondlikule tööjõuvajadusele arvestab kool ka ühiskonna kui terviku tööjõuvajadusega. Eelnõuga plaanitakse seda eesmärki täita kahe meetme abil. Esiteks, õpe riigile olulistest koolitusvaldkondades tagatakse tegevustoetuse käskkirjaga koolile antavate ülesannetega. Tekib küsimus, kas ja millisel määral on riik valmis sekkuma kutsekoolide tegevusse, et tagada ühiskonna koolitusvajadus. Kas riik on näiteks valmis kirjutama tegevustoetuse käskkirja konkreetsete numbrid, kui palju koolituskohti peab kool looma õppekavarühmade lõikes. Teiseks meetmeks tööturuvajadusega arvestamiseks on eelnõu kohaselt nõunike kogu, kelle ülesannete hulka lisatakse kooli poolt moodustatavate koolituskohtade kooskõlastamine. Nõunike kogu hulka kuuluvad ka tööandjate esindajad. Siinkohal tuleb aga arvestada, et nõunike kogu liikmed ei pruugi teada OSKA raportite ettepanekuid. Nad tunnevad piirkondlikku tööturuvajadust

ja oma sektorit, kuid nad ei oska reeglina kaasa rääkida teiste erialade koolituskohtade osas, mida samas kutsekoolis õpetatakse. Seetõttu ei pruugi teave tööturuvajaduse kohta jõuda läbi nõunike kogu kutsekoolini.

Kaubanduskoja hinnangul puudub otsene vajadus kaotada riiklikku koolitustellimust. Kui sellise muudatuse tegemist peetakse teatud põhjustel ikkagi hädavajalikuks, siis tuleb Eelnõus sätestada veelgi konkreetsemalt meetmed, mis tagavad, et kutsekool arvestab koolituskohtade loomisel tööturuvajadusega. Teeme ettepaneku lisada Eelnõusse põhimõtte, et vajaduse korral tuleb tegevustoetuse eraldamise käskkirja lisada ka koolituskohtade arv õppevaldkonnas, õppekavarühmas või õppekaval. Koolituskohtade arvu lisamine käskkirja võib olla vajalik näiteks olukorras, kus selline ettepanek tuleb OSKA vastava valdkonna raportist.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 1 punkti 53 sõnastust selliselt, et kutseõppeasutuse seaduse § 47 lg 10 ja 11 on sõnastatud järgmiselt:

„(10) Riigi hallatavale koolile tegevustoetuse ja vajaduse korral sihtotstarbelise toetuse eraldamise ning kooli kohustused kutseõppe korraldamisel kinnitab valdkonna eest vastutav minister tegevustoetuse eraldamise käskkirjaga. Tegevustoetuse eraldamise käskkirjas määratakse muu hulgas:

- 1) tegevustoetuse ja vajaduse korral sihtotstarbelise toetuse rahaline maht;*
- 2) kooli ülesannetest ning riigi vajadustest lähtuvad kutseõppe läbiviimisega seotud kohustused, sealhulgas vajaduse korral koolituskohtade arv õppevaldkonnas, õppekavarühmas või õppekaval;*
- 3) riigieelarvest rahastatavate hariduslike erivajadustega õpilaste ja kinnipidamisasutuses korraldatava kutseõppe koolituskohtade arv.*

(11) Munitsipaal- ja erakooli pidajale riigieelarvest tegevustoetuse ja vajaduse korral sihtotstarbelise toetuse eraldamine ning kooli kohustused kutseõppe korraldamisel lepitakse kokku kooli pidaja ja ministeeriumi vahel sõlmitava halduslepinguga, milles sätestatakse muu hulgas:

- 1) riigieelarvest eraldatava tegevustoetuse ja vajaduse korral sihtotstarbelise toetuse rahaline maht ja eraldamise kord;*
- 2) riigi vajadustest lähtuvad kutseõppe läbiviimisega seotud ülesanded ja kohustused, sealhulgas vajaduse korral koolituskohtade arv õppevaldkonnas, õppekavarühmas või õppekaval;*
- 3) riigieelarvest rahastatavate koolituskohtade arv, sealhulgas vajaduse korral eraldi hariduslike erivajadustega õpilaste ja kinnipidamisasutuses korraldatava kutseõppe koolituskohtade arv;*
- 4) vajaduse korral muude vahendite määramise tingimused ja kord.“*

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070